

2012-02-23

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

**BOKSLUT FÖR
STRATEGI- OCH BUDGETPLAN
Verksamhetsberättelse
2011**

Innehållsförteckning

1 Årets verksamhet	3
Ansvar och finansiering	3
Volym och efterfrågan	3
Väsentliga verksamhetsförändringar	4
Kvalitet och uppföljning	7
Nyckeltal	8
2 Ekonomisk uppföljning	9
Sammanfattning av resultat	9
Kommentarer till budgetavvikelser	10
3 Nämndens måluppfyllelse	11
4 Framtiden	14

1 Årets verksamhet

Ansvar och finansiering

Nämndens ansvarsområde omfattar förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, fritidshem, fritidsgårdar, grundsärskola samt skolhälsovård för grundskola och särskola.

Barn och ungdomars olika förutsättningar ska uppmärksammas. Verksamheten ska kännetecknas av trygghet och respekt för alla människors lika värde och ge barn och ungdomar en stark tro på sig själva och framtiden.

Förskola och grundskola finansieras i huvudsak via peng per barn/elev. Särskoleverksamheten och fritidsgårdarna finansieras via anslag. De kommunala förskolorna och grundskolorna bedrivs som resultatenheter.

Volym och efterfrågan

För att anpassa fördelningen av platser till medborgarnas önskemål genomförs ett kontinuerligt arbete med prognoser och översyn av utbudet. I skolvalet 2011 ser utfallet för tillgodosedda förstahandsval för åk 0 och 6 ut enligt:

Årskurs 0.

Elever som gjort ett förstahandsval: 626

Elever som nu är placerade där: 593

Procenthalt: 94,7 %

Årskurs 6.

Elever som gjort ett förstahandsval: 450

Elever som nu är placerade där: 364

Plus 30 som fått plats på 1:aval idrottsklass: 394

Procenthalt: 87,55 %*

* För årskurs 6 finns viss osäkerhet i mätningen. Detta då elever till åk 6 har flyttat på sig efter mättillfället. Det förekommer att elever som har fått plats i kommunens skolor har valt kunskapsskolan i stället. Kunskapsskolan var inte med i skolvalet därför kan dessa ej räknas. Andelen bör alltså vara något högre, uppskattningsvis mellan 90-95 %.

2010 stängde Nyboda skola. En ny skola byggs på området som ska leva upp till moderna krav på arbetssätt och teknisk utrustning och beräknas stå klar hösten 2012.

Inom förskolan rådde platsbrist i flera områden under våren 2011. Inom enheten Nybodabergets förskolor och skolor öppnades dels en tillfällig lägenhetsförskola, dels en tillfällig avdelning på en befintlig förskola under vårterminen. Störst platsbrist råder i Trollbäcken, där ett generationsskifte pågår. Sofiebergs förskola öppnade en tillfällig avdelning under vårterminen och i september 2011 invigdes nya Kumla förskola, som förväntas växa framöver.

Väsentliga verksamhetsförändringar

Vid halvårsskiftet 2011 trädde den nya skollagen och nya styrdokument för förskola och skola i kraft. De nya styrdokumenterna innebär bland annat ett förtydligande av elevers och föräldrars rättigheter och en stärkt rättssäkerhet inom skolväsendet. Rektors ansvar utökas också avsevärt. Implementeringsarbetet sker på många nivåer i kommunen, både i egen regi och med hjälp av de stödmaterial som Skolverket tagit fram. I och med implementeringen av de nya läroplanerna för grundskola och grundsärskola införs kursplaner med centralt innehåll och kunskapskrav samt ny betygskala med betyg redan från skolår 6. Förskolans reviderade läroplan infördes samtidigt som skolans nya. I förskolan betonas numer förskollärarens ansvar för verksamheten samt barnens kunskapsutveckling inom naturvetenskap och teknik, matematik och språk. Nytt i läroplanen är avsnitten om uppföljning, utvärdering och utveckling samt förskolechefens övergripande ansvar.

Parallellt med implementeringen av nya bedömningsunderlag och en ny betygskala, infördes Unikum, ett nytt system för skriftliga omdömen, individuella utvecklingsplaner och pedagogiska planeringar i grundskolan. Efter en successivt utvidgad pilotprocess infördes verktyget i full skala i kommunens grundskolor år 1-9. Unikum möjliggör direktkoppling till styrdokumenterna för ökat kunskapsfokus i IUP med skriftliga omdömen. I Unikum dokumenteras hela processen, från planering av undervisningen via omdöme och utvecklingssamtal till upprättande av IUP.

Med bakgrund i att de nya styrdokumenterna avgränsar grundskolan till tre stadier med centralt kunskapsinnehåll för årskurserna 1-3, 4-6 och 7-9 samt sammanfattande kunskapsbedömningar i årskurserna 3, 6 och 9 beslutade barn- och utbildningsnämnden att

förändra stadiindelningen i kommunen från hösten 2012. Årskurs 4-6 sammanförs genom att årskurs sex återförs till de skolor som idag har verksamhet i förskoleklass samt årskurs 1-5. Utredning av vilka konsekvenser stadiindelningen får för organisation, ekonomi och personal pågick under hösten 2011.

Under 2011 fortlöpte arbetet med ett system för budget- och prognosarbetet inom förvaltningen. Budgeten avseende enheterna för 2012 lades i detta verktyg. Hur verktyget ska komma att användas under 2012 är fortfarande osäkert då delar av kommunens organisation förändras och det ska utredas hur och på vilket sätt ett standardiserat budget och uppföljningsarbete ska bedrivas.

För att anpassa verksamheterna till lagförändringar har kommunen arbetat fram ett nytt system för lokalhyror där förvaltningen ska hantera hyresersättning i peng. Detta införs, med vissa övergångslösningar, i januari 2012. De lokaler som är kommunägda och inhyser nämndens verksamhetsområden har under året inventerats med avsikt att få fram ett marknadsvärde. Detta ska ligga till grund för den hyresmodell som kommunen ska hantera sina interna och externa hyresgäster enligt.

Hösten 2010 inleddes projektet En skola för var och en (inledningsvis En skola för alla) som kommer att löpa fram till och med vårterminen 2013. Syftet är att kunna erbjuda alla elever en god skolgång i Tyresö kommun och att verka för ett inkluderande synsätt och att alla elever oavsett resultat erbjuds utmaningar i skolan i sitt naturliga sociala sammanhang.

Specialpedagogisk forskning visar att elevers svårigheter att nå målen i skolan ofta hänförs till eleven själv och hans eller hennes tillkortakommanden. Lösningen blir ofta exkludering genom placering i olika mindre grupper, en lösning som inte säkert stärker elevens måluppfyllelse. Istället bör skolan vända synsätt och se till vad som kan ändras när det gäller organisation av det pedagogiska arbetet i klassen för att möta elevernas olika behov och sätta in stödet där. I detta arbete är det av yttersta vikt att all personal har gemensamma värderingar och att mötet mellan skola, elev och vårdnadshavare präglas av öppenhet och ömsesidig respekt.

Under 2011 har följande genomförts

- Översyn och samordning av resurser kring barn i behov av stöd i kommunens skolor.
- Kartläggning av arbetet med särskilt stöd.
- Nätverket Vi lär av varandra bildades. Lärare med ett inkluderande arbetssätt samt förmåga att skapa goda relationer med elever och vårdnadshavare träffades under hösten för erfarenhetsbaserat kollegialt lärande. Dessa lärare är rektors stöd i inkluderingsarbetet och sprider goda exempel till kolleger.

- Anpassning av material och lärmiljöer till elever med behov av stöd. Ett exempel på gemensamma stödfunktioner är satsningen på Tyresö Skoldatatek och Språkotek, som dels stöttar all pedagogisk personal med kompetensutveckling inom områdena alternativa verktyg, specialpedagogik samt tal- och språk, dels hjälper enskilda barn med utprovning och korttidslån av alternativa verktyg och/eller språkstimulerande material samt utbildning och handledning av den närmast berörda pedagogen.
- Tecknande av kommunövergripande abonnemang av inlästa läromedel.
- För att kunna följa utvecklingen kring En skola för var och en har mallen för enheternas kvalitetsredovisning utökats med frågor kring inkludering, miljöer och kompetens.
- Tyresö Vetenskapliga Akademi – TVA för elever med stort intresse för naturvetenskap och teknik.
- Premieskolan för elever i årskurs 8 med höga meritvärden.
- Sommarskola för elever i år 7-8.

Sedan 2009 har förvaltningen aktivt arbetat för att minska antalet externa placeringar för barn i behov av särskilt stöd. För att nå detta finns ett nära samarbete mellan strategen för barn i behov av särskilt stöd och de kommunala rektorerna i kontakterna med vårdnadshavare och elever för att så långt som möjligt erbjuda lösningar och bra skolgång i elevens hemkommun. Sedan 2009 har antalet externa placeringar av dessa barn minskat från ca 50 st till 25 st och den bedömda målnivån är mellan 20 – 25 st. I och med detta gör förvaltningen bedömningen att målet i stort sett är uppnått. De medel som ej betalats ut till externa utförare har i stället använts för att öka kvaliteten i utbildning och undervisning för elever inom kommunen.

I kommunens budget avsattes 6 miljoner kronor för livs- och karriärutveckling av lärare i grundskolan. Av dessa har 3,8 miljoner använts för fortbildningsinsatser och livs- och karriärutveckling, flera av insatserna är påbörjade under 2011 och kommer att fortsätta under 2012.

Tyresö fritidsgårdsverksamhet består av Bergfotens, Nyboda och Kringlans fritidsgårdar, och träffpunkterna Strand och Krusboda. En träffpunkt har mindre öppethållande och färre anställda än en fritidsgård. Öppen verksamhet, fritidsklubb, för 10-12 åringar drivs på Nyboda och Kringlan. Kommunens uppsökande fältverksamhet bedrivs inom organisationen under fredagar och lördagar. Verksamheten har en flexibel organisation för att så snart behov ändras även kunna ändra organisationen. Verksamheten har en fritidsgårdschef, en verksamhetsansvarig, 11 tillsvidareanställda och ett antal timanställda med olika spetskompetenser. Verksamheten under 2011 har delvis fokuserat på att skapa ny verksamhet i nya lokaler på Nybodaområdet. Att genomföra arrangemang utifrån ungdomars önskemål har varit viktiga under 2011. Bland aktiviteterna kan nämnas; Tyresö Dance Award, Basketjam, LAN, kolloverksamhet och Mångkulturell vecka. Verksamhetens starka sida är

att snabbt kunna anpassa verksamheten när det gäller öppethållande, personalförändringar samt förändrade behov och önskemål hos målgruppen.

Kvalitet och uppföljning

Enheterna bedömer att man uppfyller kvalitetsgarantier för förskola, grundskola, grundsärskola samt fritidsgårdar väl. Skolverksamheternas synpunktshantering är den främsta uppföljningsmetoden när det gäller kvalitetsgarantierna. Det webbformulär som finns för synpunktshantering och rutinerna kring detta fungerar väl, men arbetet med att marknadsföra systemet till verksamheter och medborgare behöver intensifieras.

Hösten 2011 beslutade barn- och utbildningsnämnden att Tyresö kommun ska lämna uppföljningssamarbetet Våga Visas arbete inom förskola, grundskola och grundsärskola. Förvaltningen arbetar med att finna nya metoder för uppföljning och ett nytt enkätssystem till brukare.

Nyckeltal

	Utfall 2008	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011
Slutbetyg, genomsnittligt meritvärde	214,2	217,7	210,40	217,2
Slutbetyg, andel elever som nått minst godkänt betyg i samtliga ämnen	77,5 %	80,1 %	73,5 %	79,5%
Slutbetyg, andel elever som är behöriga till nationellt gymnasieprogram	91,8 %	91,7 %	91,1 %	Högskoleförberedande program: - Naturvetenskap- och teknikprogrammen 84,0% - Ekonomi-, humanistiska- och samhällsprogrammen 88,9% - Estetiska programmet 89,7 Yrkesprogram: - 91,0
Antal lärare per 100 elever i grundskolan	7,4	7,4	7,2	7,5
Antal barn per årsarbetare i kommunal förskola	5,6 (fristående verksamhet 5,8)	5,1 (fristående verksamhet 6,6)	5,9 (fristående verksamhet 5,9)	Redovisas mars 2012
Andel personal med pedagogisk högskoleutbildning i kommunal förskola	45 % (fristående verksamhet 42 %)	43 % (fristående verksamhet 32 %)	45% (fristående verksamhet 36%)	Redovisas mars 2012

2 Ekonomisk uppföljning

Verksamheternas utveckling redovisas i bilaga 1 och resultatenheterna redovisas i bilaga 2.

Sammanfattning av resultat

Nämndens verksamheter redovisar ett totalt nettoöverskott på 10,4 miljoner för verksamhetsåret 2011. Resultatenheterna visar sammantaget ett positivt resultat om 0,5 miljoner kr för 2011.

Resultaträkning för Barn- och utbildningsförvaltningen (tkr)

	2011	2010	2009	2008
Intäkter	93 559	88 663	78 021	79 277
Kostnader	-881 944	-885 042	-838 058	-838 430
Resultat	-788 385	-796 379	-760 037	-759 152
Budget	-798 800	-786 721	-774 070	-759 567
Kostnad per inv. i Ty	20	19	18	18
Avvikelse mot budget	10 414	-9 657	14 033	415

Budgetavvikelse per anslag:

- Förvaltningsgemensamt + 2,3 miljoner
- Förskolan + 3,0 miljoner
- Grundskolan +3,8 miljoner
- Särskolan + 1,3 miljoner
- Fritidsgårdarna +/- 0 miljoner.

Tabellen nedan visar budgetavvikelse per anslag (tkr).

	Förvaltningsgemensamt	Förskol	Grundskol	Särskol	Fritidsgård	Totalt
t	a	a	a	a	d	
2008	1 649	-3 198	2 414	-431	-20	414
2009	1 297	11 338	2 093	-1 045	271	13 954
2010	278	3 615	-21 912	2 477	-116	-15 658
2011	2 283	3 016	3 771	1 353	-7	10 416

Kommentarer till budgetavvikelser

Förvaltningsgemensamt

Den förvaltningsgemensamma verksamheten noterar ett överskott om 2,3 miljoner kr. Under 2011 har mindre inköp av material och andra centrala kostnader varit lägre än budgeterat. Det finns ca 1 miljon kronor mer i intäkter än budgeterat vilket beror på uppföljningssamarbetet ”Våga visa” där förvaltningen har skött viss gemensam administration för de deltagande kommunerna och därför vidarefakturerat dessa kostnader till andra medlemmar, motsvarande kostnader finns bokförda.

Förskola

Förskolan noterar ett överskott på 3 miljoner kr, vilket främst beror på 1 miljon kr mer i intäkter än budgeterat från andra kommuner samt färre externt köpta platser än förväntat.

Grundskola

Resultatet för grundskolan är 3,8 miljoner kr fördelat på högre intäkter om 4,4 miljoner kr samt ökade kostnader om 0,6 miljoner kr. Vad gäller intäktsökningen är detta främst ökad momskompensation om 1,2 miljoner kr, ökade intäkter för köp av platser från andra kommuner samt driftsbidrag från staten som ej budgeterats för. Vad gäller ökningen av kostnader, jämfört med budget, om 0,6 miljoner kr så består denna av ökade lönekostnader om knappt 10 miljoner kronor men även av minskade kostnader om ca 9 miljoner kr bland annat beroende på att kommunen ej har köpt externa placeringar i den omfattning som planerats.

Särskola

Särskolan noterar ett överskott på 1,3 miljoner kr. I en av kommunens särskolor, Stimmet, finns en specialverksamhet för autistiska barn, något som har attraherat särskoleelever från andra kommuner till Tyresö kommun. Detta har lett till att intäkterna ökat med 0,4 miljoner kr mer än budgeterat. Arbetet med att erbjuda anpassad utbildning inom hemkommunen har bidragit till lägre kostnader om 0,9 miljoner kr för externa placeringar.

Fritidsgårdar

Fritidsgårdarna lämnar ett resultat för 2011 om 0 miljoner kr. De har högre intäkter om ca 0,3 miljoner kr men också högre kostnader med motsvarande belopp.

3 Nämndens måluppfyllelse

- **Andel elever med minst godkänt betyg i samtliga ämnen:** Tyresö ska under 2011 vara bland de 70 bästa kommunerna i landet med sikte på att under mandatperioden vara bland de 50 bästa kommunerna i landet.
Målet är inte uppfyllt.
 Tyresö kommuns resultat 2011 var, enligt Skolverkets nationella statistik, 79,5 procent elever som nått minst godkänt slutbetyg i samtliga ämnen. Det är ett betydligt bättre resultat än 2010, då 73,5 procent av eleverna nådde minst godkänt betyg i samtliga ämnen. 2011 års resultat innebär en ranking som nummer 97 av landets kommuner.
- **Andel högskoleutbildad personal i förskoleklass:** Tyresö ska under 2011 uppnå att 70 procent av personalen inom förskoleklass har pedagogisk högskoleutbildning.
Målet är inte uppfyllt.
 Statistiken som presenteras på Skolverkets hemsida för läsåret 2010/2011 visar att 24 procent av årsarbetarna inom förskoleklass har förskollärarexamen, 3 procent har fritidspedagogexamen och 16 procent har lärarexamen.
- **Matematiska färdigheter i skolår 3:** Tyresö ska under 2011 vara bland de 70 bästa kommunerna i landet när det gäller andelen elever som klarat samtliga delprov vid ämnesprovet i matematik.
Måluppfyllelse går ej att besvara
 I SKLS rapport *Öppna Jämförelser 2011* presenteras endast ranking för ämnesprov i skolår 5 varav måluppfyllelsen inte går att besvara.

Skolverket presenterar i sin nationella statistik endast resultat vid ämnesproven per delprov. Jämförelse är därför endast möjlig att göra per delprov.

Nedan redovisas Tyresös kommuns resultat per delprov i förhållande till riket för 2011 (statistiken visar endast kommunala skolor).

Delprov	Tyresö kommun	Riket
Delprov A: mönster och linjal	92,9	92,9
Delprov B: massa och tid	79,9	83,8
Delprov C: taluppfattning	92,0	91,5
Delprov D: räkna i huvudet	86,5	87,9
Delprov E: matematiska problem	90,0	90,2
Delprov F: skriftliga räknemetoder	77,5	81,9
Delprov G: kommunikation och begrepp	91,6	91,4

Andelen elever som enligt Tyresö kommuns interna statistik nådde målen på samtliga delprov i matematik vid ämnesproven i skolår 3 2011 var 70,4 procent, att jämföra med 2010 års resultat 74,2 procent.

- **Svenska i skolår 3:** Tyresö ska under 2011 vara bland de 70 bästa kommunerna i landet när det gäller andelen elever som klarat samtliga delprov vid ämnesprovet i svenska.

Måluppfyllelse går ej att besvara

I SKLS rapport *Öppna Jämförelser 2011* presenteras endast ranking för ämnesprov i skolår 5 varav måluppfyllelsen inte går att besvara.

Skolverket presenterar i sin nationella statistik endast resultat vid ämnesproven per delprov. Jämförelse är därför endast möjlig att göra per delprov.

Nedan redovisas Tyresös kommuns resultat per delprov i förhållande till riket för 2011 (statistiken visar endast kommunala skolor).

Delprov	Tyresö kommun	Riket
Delprov A: muntlig uppgift	94,2	94,9
Delprov B: läsning, skönlitterär text	91,8	94,0
Delprov C: läsning, faktatext	87,2	89,7
Delprov D: elevens högläsning	91,8	91,8
Delprov E: skrivuppgift, berättande text	92,0	91,7
Delprov F: skrivuppgift, stavning och interpunktion	88,1	88,0
Delprov G: skrivuppgift, läsbarhet	93,4	94,6
Delprov H: skrivuppgift, Beskrivande text	87,2	92,2

Elever som enligt Tyresö kommuns interna statistik nådde målen på samtliga delprov i svenska vid ämnesproven i skolår 3 2011 var 79,3 procent, att jämföra med 2010 års resultat 77,9 procent.

4 Framtiden

Hösten 2012 införs den nya stadiindelningen vid kommunens skolor. Skolval genomförs till förskoleklass, men inget gemensamt val av skola görs till de högre årskurserna detta år. Den nya skolan på nybodaområdet öppnar till läsårsstart 2012, och Forellskolan stängs. Krusboda skola och Hanvikens skola kommer att byggas ut inför läsårsstarten för att kunna inrymma årskurs 6. Även vid Fårdala måste åtgärder vidtas för att årskurs 6 ska kunna inrymmas. Brevik skola kommer förmodligen inte att hinna få tillstånd från Skolinspektionen för att bedriva undervisning i årskurs 6. Om skolan inte får tillstånd kommer årskurs 6 att drivas i kommunal regi på Breviks skola. Stadiindelningen får även konsekvenser för personal, då vissa enheter krymper medan andra växer i motsvarande grad.

Höstterminen 2012 sätts för första gången betyg i årskurs 6. Skolverket kommer att genomföra utbildningsinsatser för lärare under våren 2012.

Förvaltningen avser att genomföra utbildningsinsatser för kommunens rektorer och biträdande rektorer avseende rekrytering av personal.

1 juli 2011 infördes legitimation för lärare och förskollärare. Förutom fullgjord utbildning ska läraren/förskolläraren arbetat heltid i sitt yrke i minst ett år för att kunna ta ut sin legitimation. För lärare som tar ut sin examen 1 juli 2011 eller senare gäller att man istället ska göra ett introduktionsår med en mentor, varefter rektorn/förskolechefen utfärdar ett lämplighetsintyg. Övergångsregler finns till 2015 då kravet på legitimation gäller fullt ut och efter det får endast legitimerade lärare ansvara för undervisning och sätta betyg.

Behovet av förskoleplatser i Trollbacken fortsätter att vara stort och en utökning av Kumla förskola blir aktuell när lokalerna blir tillgängliga.

En decentraliserad kö till förskola planeras. Den nya IT-plattform som varit förutsättning för införandet av decentraliserad köhantering ska införas under våren 2012 och testas vid en pilotenhet. Vissa anpassningar av regelverket kommer förmodligen att behöva göras. Därefter krävs en stor utbildningsinsats för att varje enhet ska kunna administrera sin egen kö. På sikt ska även fristående enheter bjudas in till det nya kösystemet.

Vid årsskiftet 2012 införs det nya systemet för hyresersättning där hyran ingår i peng. Vissa övergångslösningar kommer att tillämpas även under 2012. Det nya systemet innebär ett

större ansvar för varje rektor att anpassa lokalanvändning och initiera investeringar efter barn-/elevantal och andra påverkande faktorer.

Ett nytt verktyg för brukarenkäten kommer att användas första gången våren 2012. En ny funktion i verktyget är att det är möjligt för brukarna att ange vilka frågor de anser är mest viktiga.

Projektet En skola för var och en fortsätter till och med vt 2013.

- Översynen av kommunens smågrupper som inleddes under hösten 2011 kommer att slutföras under 2012.
- Samtliga skolledare kommer att delta i kompetensutveckling kring värdegrundsfrågor kopplade till en skola för var och en och inkluderingsfrågor.
- En delegation på ca 30 lärare och skolledare gör ett kombinerat studiebesök/konferensresa till Nossebroskolan i Essunga kommun för att lära mer om hur man där arbetar utifrån ett inkluderade perspektiv.
- Nätverket för pedagoger fortsätter sin verksamhet med diskussioner, föreläsningar och studiebesök.
- Fortsatt arbete med Tyresö Vetenskapliga Akademi – TVA för elever med stort intresse för naturvetenskap och teknik.
- Erbjuder premieskolan för elever i årskurs 8 med höga meritvärden.
- Fortsatt utveckling av Sommarskola för elever i år 7-8.
- Deltagande i ett forskningsprojekt tillsammans med ett tiotal andra kommuner, Malmö högskola och Stockholms universitet kring inkludering och särskilt stöd.

Förvaltningen kommer under 2012 att utreda möjligheten att inrätta karriärtjänster för pedagoger med stöd av statliga medel.

Arbetet med att marknadsföra webbformuläret för synpunktshantering för verksamheter och medborgare kommer under 2012 att intensifieras.